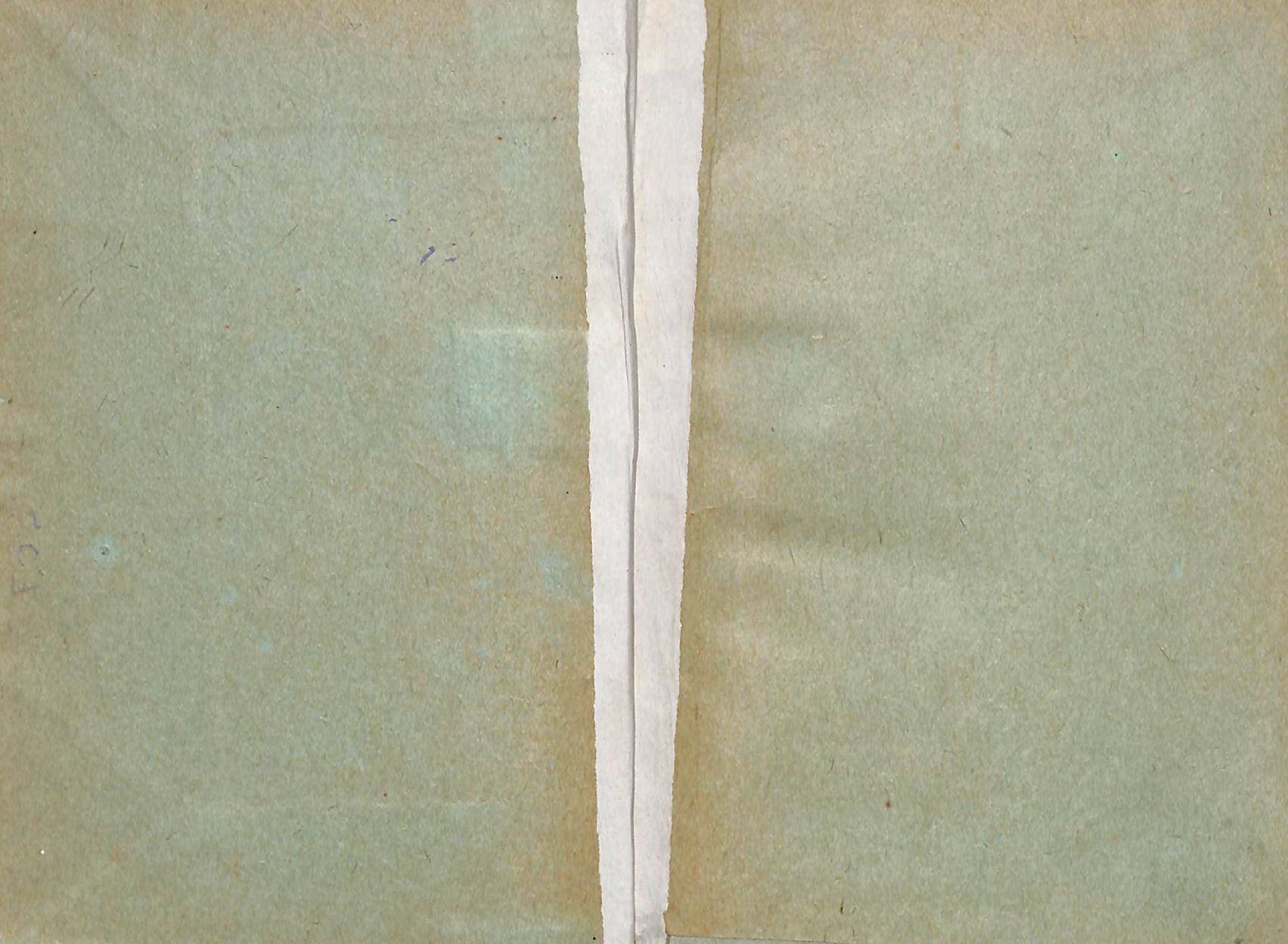

891.5

2-46

20 JUN 2006

ՏԷՐ-ՍԱՀԱԿԵԱՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ 9 NOV 2010

91.55-1
7-47

ՀԱՖԸԶ

(ՊԱՐՍԻԿ ԲԱՆԱՍՏԵՂՇՈՒԹԻՒՆ)

ՀՆԳԵԱԿՆԵՐ, ՔԱՌԵԱԿՆԵՐ
* ՈՒ ՏԱՂԵՐ *

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԵ
ՄԵՍՐՈՊ Վ. ՄԱՔՍՈՒԿԵԱՆՑ

1922
Տպագր. Ի. ՏԷՐ-ՍԱՀԱԿԵՐԿ
Կ. ՊՈԼԻՍ

121 ԵՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՖԸԶ

(ՊԱՐՍԻԿ ԲԱՆԱՍԵՂԾՈՒԹԻՒՆ)

891.5

2-46

ՀՆԳԵԱԿՆԵՐ, ՔԱՌԵԱԿՆԵՐ

պ.

* ՈՒ ՏԱՂԵՐ *

1007
1008
1009

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ ՊԱՐՍԿԵՐԵՆԷ
ՄԵՍՐՈՊ Վ. ՄԱՔՍՈՒԴԵԱՆՑ

6750

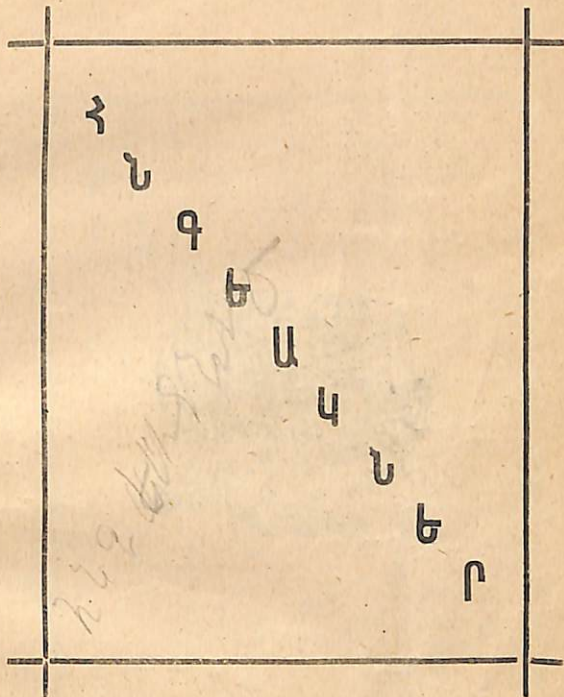
1922

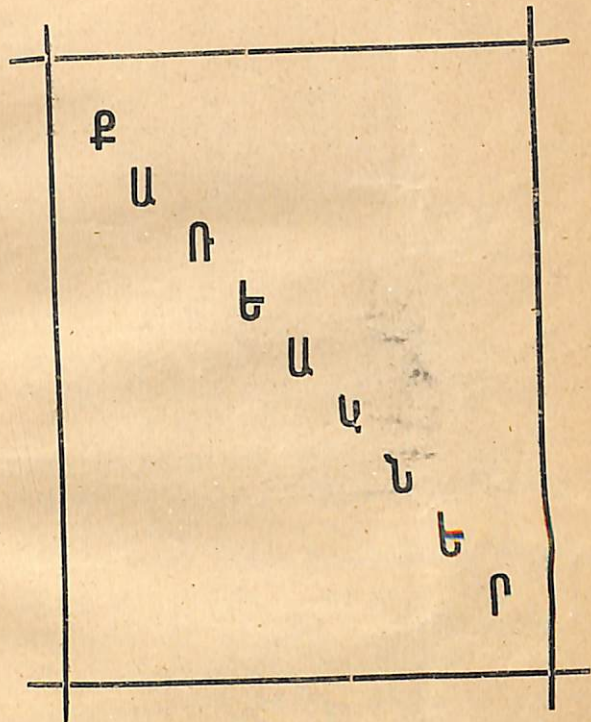
ՀԱՅԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
ՍԵՐԻԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ

11.06.2013

9265

ՀՆԳԵԱԿՆԵՐ

Հոգիս, բո սիրուդ էնպէս եմ էրուած
Որ չեմ իմանում ո՞ղջ եմ թէ մեռած.
Ճիշտ է որ լալուց հոգիս է ելած,
Բայց ես բո սիրուն հազար ջան եղած՝
Հազարն էլ սուրբ ոտներիդ տակ եմ սփռում:

Ո՞ւր էր լինէի էնքան երջանիկ,
Որ սրտիս վշտերն ու ամէն գաղտնիք
Քեզ պատմէի լոկ, քեզ, ո՞վ իմ քաղցրիկ,
Մի օր, երբ շահէնդ չնաշխարհիկ՝
Գալիր պատուել բունիկս անշուք ու տրտում:

Կամար ես կապել մօտկից ու հեռուից
Թուրքի ու Տաճկի արեան վերելից.
Թէ չես ախորժում իմ նեղ խուցերից,
Ասում ես մութն են, քեզ համար, ա՛նքիծ,
Տե՛ս, լուսաւոր աչքումս եմ զահ պատրաստում.

Ինչքան էլ սիրես զրկանք, հալածանք,
Լաւ բան չէ, հալխին քիչ տուր չարչարանք.
Ասենք քո սիրտն է երկաթ. քարահանք.
Բայց մի էլ, անգութ, տես իմ տառապանք.
Ձեր տան շնմբի հողն եմ դառել. չե՞ս խղճում:

Քեզ համար լացի, քեզ համար մեռայ
Յուսով որ մի օր գթաս իմ վերայ.
Սէր դրողմեցիք հէք սրտիս վերայ,
Այժմ չե՞ս ուզում, որ սիրտս հովանայ.
Էս իմ բախտի խաղերն ես եմ նանաջում:

Խնդրում եմ քեզնից ուխտած սէրդ յիշես,
Ծաղկանց մէջ սէրոյ վարդն եմ սիրում ե՛ս,
Տեսնո՞ւմ ես ի՛նչպէս ծառայում եմ քեզ,
Գաղտնիքներդ միայն ես գիտեմ ու ե՛ս,
Գեղեցկութիւնդ ոչ որի մօտ չեմ պատմում:

Թող նայուածքդ ինձ սլաքներ տեղայ,
հոգիս ձեռումդ գերու պէս դողայ.
Երբեք քեզանից հեռու չեմ գնայ.
Քեզ թողնելը իմ հաշուին ձեռ չի տայ.
Ուրիշ բան երբ հոգիս մարմնիցս է մեկնում:

Ասենք թէ ուխտի զրահն հանեցինք
Չե՞ որ նոր սիրոյ նոր ուխտ կապեցինք,
Ի՞նչ շուտ մոռացար ինչ որ արեցինք.
Չե՞ որ ես ու դու բարեկամ էինք.
Դո՛ւ ես դրժում քո ուխտը, ես չեմ դրժում:

Թէ հատու սրով զլուխս հատանես,
Քո սիրոյ դրախտից չեմ հեռանալ ես.
Թէ կուզ ինձ մորթես, հազար մաս անես.
Սէրդ սրտիցքս չեմ ջնջելու ես,
Ուրիշ բան թէ փշրին ոսկրերքս շիրմում:

Ովքեր նշան են որոնում ուխտի,
Թող բռնեն ուղին իմ գերեզմանի.
Հենց որ հոտոտեն հողն իմ տապանի.
Հենց որ անունովդ մէկը ինձ ծայնի,
Հոգուցս մի ծայն է գալու—օգնութիւն:

Թէ տեսնեմ խումբ խումբ սիրուն աղջիկներ,
Բոլորն էլ չքնաղ որպէս աստղիկներ,
Քեզնից զատ ոչ որ չի կորզիլ իմ սէր,
Ես քո Մէջնունն եմ, դու իմ սրտի տէր,
Այ իմ Լէյլի, չկայ հատրդ աշխարհում:

Հո՛գեակ քո սիրուց մեռայ ես, մեռայ,
Քեզ համար ուշքից ու սրտից եղայ,
Ձեր գեղը գալու անկարող եղայ,
Բայց ամբողջ գիշերն էնքան լաց եղայ,
Լացիցս ողջ երկիրն էր սարսռում:

Դու որ կաս դո՛ւ ես աղբիւր խնդութեան,
Սրտիդ փափաքներն լցուին յաւիտեան,
Պատմիր գաղտնիքներդ Հափրգիս միայն.
Ինչ որ տաս պատուէր, ինչ որ տաս հրաման,
Նոյնիսկ կեանքիս զընով կը տամ կատարում:

«Էս կրակից, որը կրծքիս
Ծալքերումն է բռնկուած,
Սրեգակը լոկ մի բոց է
Երկնքումը բռնուած . . . »

ՀԱՅԵԶ

ՔԱՌԵԱՎՆԵՐ

Սչքիս առաջ փայլողը միշտ բո գեղն է,
ձանապարհին հանդիպածըս ձեր գեղն է,
Հալխի աչքը տեսնում է բաղքը, անուշ բուն,
Ես եմ անբուն, էդ էլ անխիղճ, բո մեղն է:

Կեանք է գինին, վեր կաց, վազիր շիշը բեր,
Բայց զգոյշ կաց որ չտեսնեն չար աչեր.
«Մի՛ խմիր»ը թշնամու խօսք է, չսես,
Դու ինձ չաչիր, վեր կաց, ջանքս, շիշը բեր

Էն օրը որ բաժնուեցայ ես քեզնից,
Ժպիտն անուշ խոյս տուեց իմ շրթներից,
Միս, ինչ ասեմ. մէկ ես գիտեմ մէկ Աստուած,
Թէ սրտումըս ինչ դարդեր կան ինչ կակիծ.

Եարիդ կողքին նստիր զինի պահանջիր,
Վարդ թշերից անուշ մէկ պաչիր.
Եարարու ես, ջանա՛հ է քեզ հարկաւոր,
Քո ջառանգ անուշ եարդ է, մէկ կանչիր:

ԲՆԳ

Օր ըմ դառայ ընկերացքս ասացի.
Թողնենք զինին հենց որ վարդը կը բացուի.
Բլբուն եկաւ չամանիցը ինձ ասաց.
Սրան տես հալա զինին վարդից կը բաժնի:

Երնեկ էնոր, որի զբընն ձեր գեղն է,
Թէ խելք ունի, սրտի աչքը քեզ կ'ուզդէ.
Մարդ որ էսոր երեսը շուռ տայ քեզնից.
Ինչ երեսով էգուց էլի քեզ տեսնէ:

Էյ ջան, զիւլփիցդ արեւն անգամ մթազնեց,
Տասնհինգօրեայ լուսնեակ դէմքդդ լոյս ծագեց.
Մշկահոտ խառնդ երեկոյեան պամդար,
Լուսաբացին լոյսը լուսնիցդ ամաչեց:

Ուրախութեան սէրը սրտէս վերացաւ.
Էս օր անգին ընկերս ինձնից հեռացաւ.
Գինի չկայ. ուշս ու միտքս վրաս չէ.
Ախ, զինի կայ... ընկեր չկայ սրտացաւ:

Փէրի եարրս ջանիս դուշման է դառել.
Փէրու նման ինձնից երեսն է կաղել.
Բերանըդ նեղ, ոչինչ բան է, ասացի.
Որ ոչինչ է, ասաց. սիրտդ հէ՞ր է դաղել:

Սիրունութիւնդ լեզուով պատմել չի լինիլ,
Սրտիս արիւնն զդրով չափել չի լինիլ.
Զիւլփիդ միջին սիրտըս դարիք է թշուառ.
Խեղճ դարիքիս հալը ասել չի լինիլ:

Դու լի լուսնեակ արեւ ծառադ է դառել,
Ծառադ դառել, դէմքին ցոլքեր է առել,
Արեւը լոյս, լուսնեակն ունի պայծառ շող.
Նրա՞ համար որ երեսիցդ են լոյս առել:

Սիրուդ ցանցում սրտիս դուշն է բռնուած,
Սրտիս վզին բո սիրոյ սուրն է խրուած,
Սիրուդ թատով սրտիս արիւնն եմ քամում.
Շարբաթիցը սիրտըս վաղուց է զգուած:

Զիւլփերիդ կեռն հիմի որ ձեռս է անցել,
Սիրտս ուզում է շրթներիդ էլ համս առնել.
Նեղ փուստուդդ սրտիս պարէնն է միակ,
Հիւանդ սրտիս պարէնն ինչքան է պակսել:

Ձեր թաղումը թափառականը ես եմ,
Քո աչքումը օտարականը ես եմ.
Սեւ մազերիդ շղթայից կախ եմ ընկել
Նրա համար որ խելառականը ես եմ:

Եարիս պէս եար, նազլու, դիւբար, հեչ չկայ.
Սիրտըս էրող բոց կրակին վերջ չկայ,
Բերնով բուստուդ, դէմքով լալէ, ջանն արծաթ,
Լեզուն անուշ, ծղիւրը լոյս, հեչ չկայ:

Գինի խմիր, յաւերժական կեանքն էս է.
Էս անցաւոր աստուորիս բանն էսպէս է.
Վարդի կողքին եարդ գինի է խմում,
Քէփըդ նայիր, եղած չեղածը էս է:

Պայծառ երեսդ անկիժ հոգուդ հայելին,
Սպասում եմ յիշողութեանդ քայլերին,
Որ, երբ զարթնեմ, կոխ տան աչերս, բայց աւա՛ղ
Փուշեր շատ կան թարթիչներս ծայրերին:

Կաց ասաց, բաժակը ինձ երկարեց.
Եւ հարբեցի, վշտերի ցանց ինձ լարեց.
Արտիս կրակից երկու աչքս ջրով լի՝
Փողո՞ղառայ, ընկայ ոտքը... տրորեց:

Մի վարդ ունիմ, եարիս մօտիցն է գալիս
Վի վարդ ունիմ, սրտիս բերկրանք է տալիս,
Վի վարդ ունիմ, ձեռիցս բաց չեմ թողնում.
Նրա հոտից եարիս հոտն է ինձ գալիս:

Աչ ոք եար գրկին արժան չի դառել,
Թէ իր փողը, սիրտն ու ուշքը չի վառել.
Ես անփողըս մի եար ունիմ ծովաչեր,
Գոհար թէ՛կուզ խօսքիս ականջ չի արել:

Լաւ մարդու հետ վատթար ու չար մի՛ լինիր.
Լեռնից իջած անբան, հրէջ մի՛ լինիր,
Մարդ իր օրուայ հացովը զոհ չի լինիր.
Թեթեւամիտ, ինքնահաւան մի՛ լինիր:

Ձեռքի՞ւր տեսար, ափին գինի վայելիր,
Հոգսն՞ր տեսար, երեսն անգամ մի՛ նայիր.
Էս մեր կեանքը, ազիզ կեանքը, տասն օր է.
Ժպիտն ու վարդ երեսիցդ մի վանիր:

Մինչեւ երկինք յայտնէ իր կամքն ու վճիռ,
Դու վայելիր կեանքի բարիքն ու հրճուիր.
Երաշխիքը յաւերժական էն կեանքի
Էն մի բաժակ գինին էր որ ինձ տուիր:

Կոկոն վարդը նոր տիկեր է բաց անում:
Նարկիսն հրճուում, բաժակներ է պատրաստում
Երնեկ էնոր, որ իբրեւ մի պղպջակ.
Բարձրագլուխ գինետան դուռն է բաղխում:

Եարիս գիւլֆում թշուառ սիրտս տեղ ուզեց,
Փորձանքների կապանքից դուրս գալ ուզեց.
Հոգիս մատաղ արի եարիս յօնքերին,
Երբ պահնորդը անգին քարի վարձք ուզեց:

Ոսկով է մարդ սիրուններին ձեռք բերում,
Պտուղները անուշ անուշ վայելում.
Նարկիսից էլ հպարտը խօսմ էլ չկայ,
Տես նա էլ է ոսկուն գլուխ խոնարհում:

Ի՞նչ տան ճամբէն դարդերի փուշ շատ ունի.
Ո՞վ գայ մօտդ, ոտքը փշից կ'արիւնի.
Գիտն՞ս ո՞վ է իմաստունն ու խելացին՝
Ում դէմքին որ կարասն իր ճրագը ունի:

Էն օքր որ քեզից պիտի հեռանամ,
Կարօտիցըդ համբերութիւնս մոռանամ,
Թէ աչերքս դառնան նային ուրիշին,
Սիրունութիւնդ վկայ որ ես բռնանամ:

✓ Գիւղապետի է՛ն հին զինուոց բեր ինձ տուր,
էս մեր կեանքի կարպետի ծէրը ինձ տուր.
Գինի տուր ինձ, ուշս ու խելքս գլխիցս առ,
ես քեզ ասեմ ուստ ես գալիս, զնում ես ուր:

Անուշ լեզուն իր խոստումը չիշեց.

✓ Հեռատեսն իր հոգին սիրուց չփրկեց.
Որ սիրուհիդ լսեց քո իղձն ու աղերս,
Քո անունը էլ մեր միջում չիշուեց:

Գինուց ծոմերն հարբողներին է՛ս կասեն,
Թէ ոնց մեռնին, հէնց էնպէս էլ պիտ յառնեն.
Գինի ու հար, հենց մեր ուզածն էլ էդ է,
Որ երբ յառնենք, դրանք էլ մեզ հետ միշտ յառնեն:

Իմ տիրուհին նա է, որը սէր ունի,
Սրտի վզին սիրուց գործած քէռ ունի.
Դու ի՛նչ գիտես սէրը ինչ է, սիրողն ինչ.
էս բաժակը քէզպէսներին խեր չունի:

✓ Աշխարհին փառքն իր զրկանքներն չարժէ,
Ողջ վայելքը իր տանջանքները չարժէ,
Եօթը հազար տարիների բերկրանքը
Մի շաբաթուայ վիշտն ու ցաւերը չարժէ:

✓ Ժամանակ է. ելէք. հարեր, քէֆ արէք.
Գինի ու հար, դափ ու տաւիղ ձեռք առէք.
Ոչինչ չի մնալ էս անցաւոր աշխարհից.
Ի՛ գուր տեղը զինին խարաք մի անէք:

Ա՛յ ամօթդած, խինդն սրողուում է քեզնից,
Ա՛յ աննման, նարգիսն ակն ածում քեզնից,
Դո՛ւ որտեղ ես, վարդը որտեղ, վարդի լոյսն
է լուսնեակից, լուսնեակի լոյսը քեզնից:

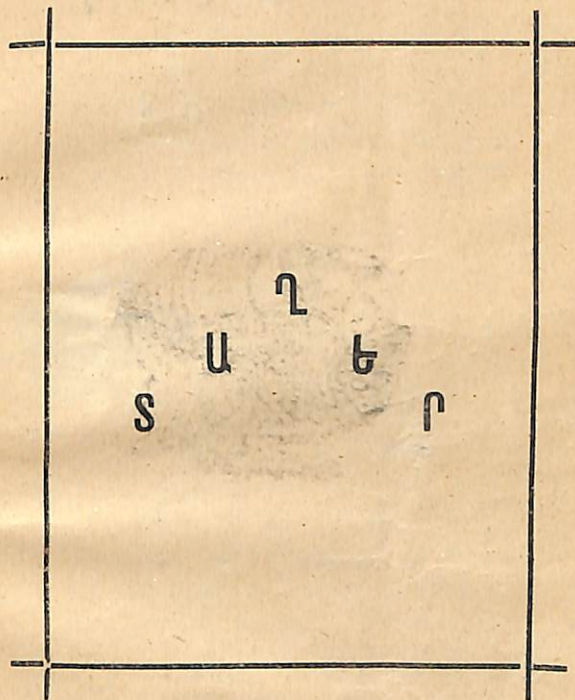
Մի վարդ տեսայ գահի վրայ արքունի,
Իմ հալն, ասաց, անցորդներին է յայտնի.
Ես մի անմեղ մանկիկ եմ ու այրուում,
Վա՛յ նրան որ ծեր է ու մեղք շատ ունի:

Վարդը ասաց. ա՛խ թէ հնարքս լինէր:
Կը փախչէի, թէ ճանապարհս լինէր,
Դեռ մեղ չունիմ որ էրում են ինձ էսքան,
Վա՛յ ինձ, թէ որ մի քիչ էլ մեղքս լինէր:

Երբ մեզ նման դու էլ էս ցանցը ընկնիս,
Գինու ծեռից պիտի փախիս, քայքայուիս.
Մենք սիրող ենք, մենք լոթի ենք, մենք հարբող,
Մեզ մի՛ ձօտ գալ, որ պատուիցդ չը լինիս:

Հերի՛ք, Հա՛փրզ, ինչքան երգ էր երգեցիր,
Հերի՛ք ինչքան կեղծեցիր ու նենգեցիր,
Քիչ էլ լո՛ւի՛ր, լուկուդ ժամն հասել է.
Քիչ դադար առ, քիչ էլ զինուոդ տէր կեցիր:

Գուրս մի՛ գալ սիրտ իմ, էն ծնոտի նորից,
Թէ չէ՛ ուր գնաս, կը գղջաս նորից:
Ուշի՛մ կաց, խելքիդ ականջ շատ չանես,
Որ Ադամի պէս դրախտից չը հանուես:
Մինչ ե՛րբ հովի նման կեանք շնչեմ քեզ ես,
Որ ծաղիկի պէս զուարթ կոկոնիցդ ելնես:
Տե՛ս, մութ գիշեր է, լուսնեակ դուրս արի,
Կարօտուդ յանկարծ հոգիս չը մարի:
Հոգեսու ժպտիդ հոգի եմ տալիս,
Իցի՛ւ իբր արեւ դուրս գաս ու փայլիս:
Թէ ծարաւ դուրս գաս կեանքի ակերից.
Աշխարհ ջուր կը տայ քեզ իր աչերից:
Մինչեւ ե՛րբ նստիս էդ վշտաց տան մէջ,
Ե՛կ քա՛ց դռնակը հրճուանաց անվերջ:
Երեսս ի հոգ մամ, աչքումս առուակներ,
Իմ շրջուն նոցի, կամ դռնակդ ի վեր:
Հերի՛ք լաս. Հա՛մբըզ, կը գա՛յ ուր որ է.
Էս վշտի հիւղից դուրս զայուդ օրն է:
Գրի՛ր, սի՛րտ իմ, գրի՛ր եարիս մի թղթիկ,
Թղթիկդ յղիւր անսիրտ եարիդ, ի՛մ սրտիկ:
Արի՛, գեպի՛ւռ, թղթիկ մ՛ունիմ, եարիս տար,
Ասա՛, մեղք է, շուտով արա եարիդ ճար:
Մինչեւ էսօր չունիմ ոչ մի պատասխան,
Չնայած ես հազարներն եմ գրել իրան:
Որ անունդ սրտումը մէկ դրոշմի,
Է՛լ յաւիտեան, սի՛րտ իմ, փառքդ չի՛ թռչնի.
Գրի՛ր, սի՛րտ իմ, գրի՛ր սիրոյ մի թղթիկ,
Խեղճ Հա՛մբըզիս պատմիր վշտերն, ի՛մ սրտիկ:

Ի՞նչ հասակ... հոգի, հոգի է համակ.
Ի՞նչ երես... քեզ պէս չծնաւ աշխարհը:
Երես չէ վարդ է, վարդերից դռախտի,
Հասակ չէ, ազատ սօս է կամ բարտի:
Պատմել չի լինիլ, հո՛գեակ քո այդ գեղ,
Պէտք է մեզ տեսնել, զմայլել մի հեղ:
Մարմինս աչքիդ պէս հիւանդ, նըւաղած,
Սիրտս գիւլիկդ պէս ցերեցան եղած.
Քեզ որոնելուց նստել չեմ ուզում,
Արիւն արտասունքի գիրկն ես ինձ սուզում,
Ոտքիդ սուրբ հողից ես շուռ չեմ գալիս,
Անըատիչ ձեռովդ ինձ շուռ ես տալիս:
Դու էլ երկնի պէս տխուռ ես վիշտ, ցաւ.
Չես ասում օրդդ ի՛նչպէս սեւացաւ:
Մինչ ե՞րբ սպասեմ որ գթաս, հո՛գեակ,
Հափըզիս ցաւին միթէ չես տեղեակ:

ԳԻՆ 25 ՂՐՇ.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0319453

9265